

Sygn. akt : VU 132/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2014 r. w Legnicy

sprawy z wniosku H. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek odwołania H. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 28 października 2013 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 28 października 2013 roku znak (...) w ten sposób, że zalicza wnioskodawcy H. S. do stażu okres jego zatrudnienia w Republice Czechosłowackiej od 04 grudnia 1979 roku do 31 grudnia 1981 roku w (...) H. oraz od 14 kwietnia 1982 do 30 czerwca 1984 roku w (...) w V.,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu wartości kapitału początkowego wnioskodawcy.

Sygn. akt VU 132/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., decyzją z 28 października 2013r. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego H. S. na dzień 1 stycznia 1999r. – w wysokości 97 013, 62 zł. Przy czym do jego wartości nie uwzględnił okresu zatrudnienia w Czechosłowacji od 4 grudnia 1979r. do 31 grudnia 1981r. i od 14 kwietnia 1982r. do 30 czerwca 1984r. Powołał się przy tym na art. 48 rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971r. (Dz. U. UE. L. 71.149.2 ze zm.) w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie. Wskazał, iż zgodnie z tym przepisem, instytucja właściwa państwa członkowskiego zobowiązana jest traktować jak własne okresy ubezpieczenia, okresy ubezpieczenia przebyte na terytorium jednego z państw członkowskich krótsze niż jeden rok, z tytułu których brak jest prawa do świadczeń. Oznacza to, że tylko okres ubezpieczenia w byłej Czechosłowacji, krótszy niż 12 miesięcy może zostać uwzględniony przy ustalaniu kapitału początkowego.

Odwołanie od tej decyzji złożył H. S.. Domagał się jej zmiany i uwzględnienie w wartości jego kapitału początkowego okresu zatrudnienia w byłej Czechosłowacji od 4 grudnia 1979r. do 31 grudnia 1981r. i od 14 kwietnia 1982r. do 30 czerwca 1984r. Wskazywał, iż był wówczas zatrudniony na podstawie umowy rządowej z 5 kwietnia 1948r. między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. z 1949r., nr 6, poz. 34 ze zm.) – co umożliwi mu zaliczenie do okresu ubezpieczenia tego spornego zatrudnienia. Wynika to jego zdaniem, m. in. z wyroku ETS z 24 grudnia 2002r. (Dz. U. UE C 235 z 24 grudnia 2002r.) – zgodnie z którym prawo korzyści, w pewnych sytuacjach umożliwia przyznanie prawa do świadczenia na podstawie umowy między państwami, mimo, że w danym kraju obowiązują już postanowienia Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71. Trybunał stwierdził, że jeżeli pracownikowi na podstawie umowy o zabezpieczeniu społecznym zawartej między państwami członkowskimi przysługują pewne prawa i umowa ta jest dla niego korzystniejsza niż przepisy wspólnotowe, które go objęły, wówczas prawa wynikające z tej umowy są przez pracownika nabywane trwale, a wszelkie ograniczenia tych praw są niezgodne z art. 39 i 42 TWE. W takim przypadku możliwe jest niestosowanie przepisów Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71, lecz korzystanie z postanowień umowy. Zdaniem wnioskodawcy dla niego korzystniejsza jest umowa rządowa z 5 kwietnia 1948r.

Organ rentowy, w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu powołał się na te same okoliczności, które wskazał w motywach skarżonej decyzji.

Sąd ustalił:

H. S., ur. (...), był zatrudniony Republice Czechosłowackiej od 4 grudnia 1979r. do 31 grudnia 1981r. w (...) H. oraz od 14 kwietnia 1982r. do 30 czerwca 1984r. w (...) w V.. Został skierowany do tej pracy w Czechosłowacji w ramach współpracy międzynarodowej.

(bezsporne)

Sąd zważył:

Odwołalnie jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali skłaski na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do art. 174 ust. 2 w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2004 r. (por. art. 1 pkt 42a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 121, poz. 1264), przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5, oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Przy czym art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej nie wymienia jako okresu ubezpieczenia uwzględnianego przy ustalaniu kapitału początkowego wskazanego w art. 8 tej ustawy okresów ubezpieczenia za granicą regulowanego umowami międzynarodowymi.

Umowa między Rzeczypospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką o ubezpieczeniu społecznym podpisana w Warszawie dnia 5 kwietnia 1948 r. (Dz. U. Nr 6, poz. 34) nie regulowała kwestii ustalania wymiaru świadczeń, a jej postanowienia obejmują wyłącznie wzajemne uwzględnianie okresów ubezpieczenia na terytorium drugiego państwa oraz przekazywania świadczeń do państwa miejsca zamieszkania osoby uprawnionej oraz że dla warunków powstania prawa i ustalenia wysokości świadczenia właściwe są przepisy prawa obowiązujące w miejscu zamieszkania.

Stosownie do tych przepisów, obowiązujących w Polsce - art. 6, stosowanego w związku z art. 174 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jako okresy pracy za granicą uwzględniane w wyliczeniu kapitału początkowego wymienione zostały dwa różne okresy: okresy pracy w organizacjach międzynarodowych, zagranicznych instytucjach i w zakładach, do których zostali skierowani w ramach współpracy międzynarodowej lub w których obywatele polscy byli zatrudnieni za zgodą właściwych władz polskich, nie wymaganej w stosunku do pracowników, którzy wyjechali za granicę przed dniem 9 maja 1945 r. (lit. c) oraz okresy pracy u innych pracodawców zagranicznych, pod warunkiem opłacenia w okresie pracy za granicą składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce (lit. d). Obydwa te okresy charakteryzują się tym, że mimo wykonywania zatrudnienia w innym państwie, praca ma takie samo znaczenie dla polskiej instytucji ubezpieczeniowej, jakby była wykonywana w Polsce, z tym elementem różniącym, że w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c kwestię opłacania składek na ubezpieczenie w którymkolwiek z państw pomija się, natomiast w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d. istnienie wpływów do polskiej instytucji ubezpieczeniowej uwypukla. Rozróżnienie to wynika z zaopatrzeniowego charakteru ubezpieczenia społecznego przed reformą, w którym prawo do świadczeń nie było bezwzględnie warunkowane opłaceniem składek, a istotne znaczenie miało wykonywanie zatrudnienia. Świadczenia przysługiwały z tytułu pracy, dlatego też, jeżeli umowy międzynarodowe przewidywały transfer i pracę obywateli polskich na rzecz zagranicznych pracodawców, to praca świadczona w ramach tych umów była traktowana na równi z zatrudnieniem w Polsce i uwzględniana na tych samych zasadach, jak to zatrudnienie.

Stąd praca obywateli polskich za granicą, objęta takimi umowami, uwzględniana jest przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń, także poprzez wyliczenie kapitału początkowego bez względu na opłacanie składek na ubezpieczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2006 r., I UK 356/05, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 202).

.....

Wobec czego należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 173 ust. 3 wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy. Zaś według stanu prawnego obowiązującego w dniu 1 stycznia 1999 r. przepis art. 73a ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.) wskazywał, iż okresy zatrudnienia obywateli polskich w byłej Niemieckiej Republice Demokratycznej i byłej Czechosłowackiej Republice Socjalistycznej na podstawie umów i porozumień międzynarodowych, przypadające przed dniem 1 grudnia 1991 r., traktowane są jak okresy zatrudnienia w Państwie Polskim w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, o ubezpieczeniu społecznym oraz o świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Pod rządem tego przepisu okresy zatrudnienia w Czechosłowacji na określonych w nim warunkach traktowane były jako okresy, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach - przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Wprawdzie w nowym, obowiązującym w dacie zgłoszenia wniosku, brzmieniu art. 73a ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, nadanym ustawą z dnia 22 czerwca 2001 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 89, poz. 973), nie ma przepisu o traktowaniu zatrudnienia w wymienionych w nim państwach jako zatrudnienia w Państwie Polskim w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz o ubezpieczeniu społecznym i wypadkowym. Postanowienie takie w odniesieniu do ustawy o emeryturach i rentach było zbędne, gdyż mieściło się w ogólnej regulacji art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c dotyczącej wszystkich pracowników skierowanych do pracy za granicą w ramach współpracy międzynarodowej.

W odniesieniu do Czechosłowacji podstawą współpracy międzynarodowej w zakresie zatrudniania pracowników była umowa między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką o współpracy w dziedzinie polityki i administracji społecznej z dnia 5 kwietnia 1948 r. (Dz. U. z 1949 r. Nr 6, poz. 32 ze zm.). Zatrudnienie wnioskodawcy odbywało się na podstawie tej umowy i zawartych w jej wykonaniu porozumieniach międzyrządowych, jak np. umowa zawarta między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej z dnia 17 lipca 1972 r. oraz zawartego w jej wykonaniu porozumienia między Ministrem Pracy Płac i Spraw Socjalnych Polskiej Rzeczypospolitej

Ludowej a Federalnym Ministerstwem Pracy i Spraw Socjalnych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej w sprawie czasowego zatrudniania pracowników polskich w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej.

Stąd okres tego zatrudnienia, jako wymieniony w art. 6 ustawy o emeryturach i rentach, należy uwzględnić przy ustalaniu kapitału początkowego na podstawie art. 174 ust. 2 tej ustawy.

Z tych względów, na podstawie art. 477 ^{((14))}§ 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że zaliczył wnioskodawcy okres jego zatrudnienia w Republice Czechosłowackiej od 4 grudnia 1979r. do 31 grudnia 1981r. w (...) H. oraz od 14 kwietnia 1982r. do 30 czerwca 1984r. w (...)w V..

W punkcie II wyroku, Sąd stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu wartości kapitału początkowego.

Zgodnie z treścią art. 118 pkt. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – w przypadku ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego – organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni, przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu do Zakładu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych - stanowi , że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności .

W rozpoznawanej sprawie okoliczności niezbędne do ustalenia wartości kapitału początkowego zostały wyjaśnione na etapie postępowania sądowego.

Reasumując, sąd uznał, iż - wydając decyzję w dniu 28 października 2013r. o ustaleniu kapitału początkowego - organ rentowy nie popełnił błędu, skutkującego odpowiedzialnością za opóźnienie. W tym stanie rzeczy, sąd orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku.
